

ตอน 2

วิวัฒนาการของกฎหมาย และขบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็ก

- บทที่ 4 ประวัติและวิวัฒนาการของกฎหมาย
และขบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็ก
- บทที่ 5 เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว
- บทที่ 6 ศาลเยาวชนและครอบครัวในต่างประเทศ

บทที่ 4

ประวัติและวิวัฒนาการของกฎหมาย และขนบการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็ก

1. สมัยโบราณ (แรกเริ่ม)

ในสมัยโบราณนั้นการปฏิบัติต่อเด็กในกรณีต่างๆ ได้แก่ สิทธิ, หน้าที่ และการลงโทษเด็กและเยาวชนยังยึดถือแนวปฏิบัติตามธรรมเนียม ประเพณีและหลักศีลธรรมในสังคม เช่น เด็กต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวหรือผู้อุปการะ ซึ่งมีอำนาจปกครองดูแล, ลงโทษและรับผิดชอบในการกระทำผิดของเด็ก⁽⁶⁾

1.1. กฎหมายฮัมมูราบี

ต่อมาเมื่อบ้านเมืองต่างๆ เจริญขึ้นเป็นอาณาจักรใหญ่ๆ จึงมีการพัฒนาด้านการปกครองและตรากฎหมายต่างๆ ขึ้นใช้มากขึ้นจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า กฎหมายเริ่มมีใช้มานานถึง 2270 ปี ก่อนคริสตกาล (ประมาณ 4000 ปี) คือ กฎหมายฮัมมูราบี แห่งอาณาจักรบาบิโลน (Babylon) กฎหมายที่เก่าแก่ที่สุดนี้ได้บัญญัติได้เรื่องต่างๆ ไว้ รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับเด็ก อันได้แก่ การคุ้มครองเด็ก, ความผิดและการลงโทษเด็ก ซึ่งมีบัญญัติว่า “บุตรทำร้ายบิดา ให้ตัดมือเสียทั้งสองข้าง” “ผู้ใดเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นจะต้องชื่อสัตย์ต่อบิดามารดาบุญธรรม ถ้าปฏิเสธไม่ยอมรับบิดามารดาบุญธรรม เขาจะถูกตัดสิน”

แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดของเด็กในเรื่องลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ไม่ได้กำหนดไว้ จึงไม่ทราบแน่ชัดว่า เด็กจะถูกลงโทษ โดยพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือโดยกฎหมายของผู้ใหญ่

1.2 กฎหมายสุมาเรียน

กฎหมายที่เก่าแก่รองจากกฎหมายฮัมมูราบี คือ กฎหมายของอาณาจักรสุมาเรียน รองลงมาคือ กฎหมายของชาวฮีบรู (ยิว) ต่อมาคือกฎหมายโรมัน, กฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษตามลำดับจนถึงปัจจุบัน

กฎหมายสุมาเรียน (Sumerian) มีมาก่อนคริสตศักราชถึง 1750 ปี กฎหมายนี้ได้บัญญัติเกี่ยวกับเด็กในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและการปกครองบุตร มีบทกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการศึกษา และการลงโทษเด็กอย่างเข้มงวด

1.3 กฎหมายของชาวฮิบรู (ยิว)

ชาวฮิบรู (ยิว) มีกฎหมายเกี่ยวกับเด็กมานาน แต่ที่พบเป็นหลักฐานก็คือ สมัยที่โมเสสเป็นผู้นำชาวฮิบรู (ยิว) ได้บัญญัติไว้ในคัมภีร์ทัลมุด ซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญรองจากบัญญัติ 10 ประการของพระเจ้า จึงเรียกกฎหมายต่างๆ ดังกล่าวว่า กฎหมายโมเสส หรือกฎหมายทัลมุด

กฎหมายที่โมเสสบัญญัติให้ชาวฮิบรู (ยิว) ปฏิบัติเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว กล่าวถึงโทษของการกระทำผิดของเด็กและสมาชิกในครอบครัวไว้โดยละเอียด เช่น การทุบตี และการดูต่ำว่ากล่าวบิดา มารดา เป็นความผิดอย่างรุนแรง ในทางปฏิบัติ ไม่มีผู้ใดทราบว่าได้มีการลงโทษอย่างจริงจังหรือไม่ กฎหมายทัลมุด (Talmude) ซึ่งเป็นกฎหมายของยิวก็ได้บัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็ก เช่น บิดามารดาจะต้องร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง ในกรณีที่เด็กกระทำความผิด และเด็กจะถูกตักเตือน หรือเขียนโดยผู้พิพากษาท้องถิ่น ต่อมากฎหมายบัญญัติให้รับฟังพยานหลักฐานประกอบด้วย ในสมัยต่อมากฎหมายของผู้สอนศาสนายิวเรียกว่า Rabbinic Law ได้จัดหมวดหมู่กฎหมายอย่างเป็นระบบขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเด็ก ได้จำแนกเด็กออกเป็น 3 ประเภท

1. เด็กทารกอายุไม่เกิน 6 ปี
2. เด็กอายุ 7 ปี ถึง 12 ปี
3. เด็กวัยรุ่น อายุ 13 ปี ถึง 20 ปี

การกำหนดโทษของเด็กได้เพิ่มขึ้นตามอายุ และความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิด

กฎหมายในยุคแรกๆ นี้ ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติความผิดและโทษของเด็ก และเยาวชนมากนัก และเป็นที่เข้าใจกันว่าการควบคุมเด็ก และเยาวชนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของบิดามารดาและครอบครัว

1.4 กฎหมายโรมัน

กฎหมายโรมันนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อกฎหมายของอังกฤษ และอเมริกันในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กในศตวรรษที่ 5 (ก่อนคริสตศักราช 500 ปี) กฎหมายสิบสองโต๊ะของโรมันได้บัญญัติโทษที่กระทำความผิดไว้สถานเบา สำหรับเด็กทารกซึ่งพูดไม่ได้ กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองอย่างเด็ดขาด ในศตวรรษที่ 12 กฎหมายจัสติเนียนได้บัญญัติให้เด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบ โดยสันนิษฐานว่าเด็กอายุในเกณฑ์นี้ยังขาดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ดังนั้นจึงไม่สามารถกระทำความผิดได้ การคุ้มครองเด็กอย่างสมบูรณ์นี้เป็นที่มาของกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษ และยังคงเป็นหลักการที่สำคัญของกฎหมายอังกฤษและอเมริกา

ส่วนเด็กที่อายุเกินกว่า 7 ปี ก็ยังอยู่ในข่ายที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเมตตาปราณี จนกระทั่งถึงวัยหนุ่ม ในช่วงอายุระหว่างความเป็นเด็กและวัยหนุ่ม ความรับผิดชอบในทางอาญาจะวินิจฉัยโดยอาศัยมูลฐาน ดังนี้

1. อายุและการเติบโตทางร่างกาย
2. ลักษณะความผิด
3. สภาวะทางด้านจิตใจของผู้กระทำความผิด

ความรับผิดชอบอย่างจำกัดสำหรับเด็กที่มีอายุสูงขึ้น ก็เป็นที่มาของกฎหมายอังกฤษ อเมริกาในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ในสมัยโรมันยังมีสถาบันสำหรับควบคุมเด็กเร่ร่อน พเนจรขึ้นเป็นครั้งแรกด้วย เรียกว่า Hospice of San Michele ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1704 โดยพระสันตะปาปาคลีเมนต์ ที่ 11 (Pope Clement XI) เพื่อให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กที่ดื้อรั้น เกียจคร้าน สถานที่ควบคุมนี้สร้างในวัดและบริหารงานโดยพระ โดยรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งถูกศาลพิพากษาลงโทษในคดีอาญา รวมทั้งเด็กที่ดื้อรั้น ยากแก่การศึกษาอบรม หรือที่บิดามารดาปกครองไม่ได้ เด็กที่ดื้อรั้นจะแยกกักขังไว้ต่างหากจากเด็กที่กระทำความผิด

เข้าใจกันว่าสถานที่กักขัง (Hospice) เป็นที่มาของการควบคุมเด็กกระทำความผิดในสหรัฐอเมริกา ซึ่งแบ่งออกเป็นสถานที่ทำงานและห้องควบคุม และแยกเด็กที่กระทำความผิดออกจากเด็กธรรมดา

1.5 กฎหมายคอมมอนลอว์

กฎหมายอังกฤษในระหว่างปี ค.ศ. 924-939 บัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต โดยมีขอบเขตจำกัดสำหรับเด็กๆ ห้ามมิให้ประหารชีวิตเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เว้นแต่ในกรณีที่ขี้ดขีนหรือลอบหนึ่ และการประหารชีวิตในความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งมีมูลค่าน้อยกว่า 12 เพนนี จะกระทำมิได้ ยกเว้นผู้ลอบหนึ่หรือขี้ดขีนในการจับกุม

ต่อมาเมื่อพวกนอร์แมน (Norman) ปกครองอังกฤษ การเป็นเด็กไม่เป็นข้อแก้ตัวให้บุคคลพ้นจากความรับผิดชอบทางอาญา แต่ศาลอาจพิจารณาร้อยโทษให้ได้ สำหรับเด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้พิพากษา

การใช้ดุลยพินิจของศาลในสมัยแรกๆ เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ความเจริญเติบโต
2. ลักษณะความผิด
3. รู้ถึงความแตกต่างระหว่างความถูก - ผิด หรือไม่
4. กระทำโดยเจตนาหรือไม่

ในปี ค.ศ. 1800 กฎหมายอังกฤษได้บัญญัติว่า บุคคลที่มีอายุ 14 ปี เป็นผู้ใหญ่ และกำหนดว่าเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี ไม่สามารถกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ได้ เพราะเมื่อพิจารณาลักษณะทางธรรมชาติแล้ว เด็กอายุขนาดนี้ไม่อาจกระทำความผิดได้

ส่วนเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี อาจกระทำความผิดได้ แต่จะต้องพิสูจน์เจตนาในการกระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยจึงจะลงโทษประหารชีวิตได้

การพิสูจน์เจตนาชั่วร้าย และความรู้สำนึกในการกระทำ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณาพิพากษาลงโทษเด็กกระทำความผิด โดยทั่วไป ศาลจะพิพากษาปล่อย ด้วยเหตุผลที่ว่าเด็กยังไม่รู้สำนึกในการกระทำ ในขณะที่เด็กบางคนก็ลังเลใจที่จะวินิจฉัยให้ลงโทษประหารชีวิตเด็กที่กระทำความผิด แม้ว่าจะได้รับโทษประหารชีวิต เด็กเหล่านี้ก็มักจะได้รับการอภัยโทษหรือลดโทษจากพระมหากษัตริย์ และในบางกรณีก็ใช้วิธีเนรเทศผู้กระทำความผิดไปยังออสเตรเลียหรือเวลส์ในตอนใต้

2. สมัยกลาง

วิวัฒนาการระบบความยุติธรรมสำหรับเด็ก ได้เริ่มขึ้นในยุโรปก่อน คือ ประเทศอิตาลี โดยมีการเสนอแนวความคิดทางอาชญาวิทยา ให้มีการลดหย่อนผ่อนโทษแก่เด็ก และให้มีวิธีการปฏิบัติแก่เด็กที่กระทำผิดโดยคำนึงถึงวัยและวุฒิภาวะของเด็กเป็นรายบุคคล แนวความคิดดังกล่าวแพร่หลายไปทั่วยุโรป และที่นำไปปรับปรุงใช้อย่างจริงจังได้แก่ฝรั่งเศสและอังกฤษโดยเฉพาะในอังกฤษ ซึ่งเป็นแม่แบบในเรื่องกฎหมายทำให้ระบบนี้ได้แพร่หลายไปในสหรัฐอเมริกา กฎหมายของอังกฤษได้นำไปใช้ในสหรัฐอเมริกา แต่ยังมีได้มีการแบ่งแยกการพิจารณาคดีเด็กออกจากผู้ใหญ่ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1791 ได้มีกลุ่มประชาชนพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้ก่อตั้งขบวนการปฏิรูป วิธีปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิด

เมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กเร็วร้อนจนกระทั่งได้หย่อนคลายลง เนื่องจากในสมัยนั้นมีความต้องการแรงงานสูงมาก และการใช้แรงงานเด็กเสียค่าใช้จ่ายน้อย เด็กจึงถูกเอารัดเอาเปรียบจากการใช้แรงงานของอุตสาหกรรมต่างๆ ในปี ค.ศ. 1828 สถานกักกันเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดได้ก่อตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในนิวยอร์กสหรัฐอเมริกา โดยใช้ระยะเวลาวางแผนงานถึง 5 ปี สถานที่กักขังนี้ แยกเด็กออกจากผู้ใหญ่โดยเด็ดขาด แต่การลงโทษนั้นยังไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น ยังมีการใช้เครื่องพันธนาการต่างๆ แก่เด็กที่มีความผิด ขบวนการปฏิรูปสถานที่กักขังเด็กให้มีสภาพดีขึ้นเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก

3. สมัยปัจจุบัน

ในระยะก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นขบวนการยุติธรรมของประเทศต่างๆ ถือตามแนวปฏิบัติของประเทศอังกฤษเรื่อยมาจนหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ทุกประเทศก็มีปัญหาเรื่องเด็กเร็วร้อน จรจัด และมั่วสุมกันกระทำผิดมากขึ้นและมีพฤติกรรมรุนแรงขึ้น เช่น รวมกันเป็นแก๊งค์ ก่ออาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาเด็กยากจนที่ต้องออกทำงานก่อนวัยอันควร และถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ว่าจ้าง ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเด็กทวีขึ้นมากมาย ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ตกต่ำบอบช้ำจากผลของสงคราม

จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลของประเทศต่างๆ ภายใต้การนำของสหประชาชาติ จึงเคลื่อนไหว ปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลายด้าน รวมทั้งด้านกฎหมายและขบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็ก ได้แก่ การแก้ไขปรับปรุง และบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

การกระทำผิด และการลงโทษเด็ก ด้านขบวนการยุติธรรมก็มีการปฏิบัติต่อเด็กเป็นพิเศษต่างจากผู้ใหญ่โดยแยกเป็นศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้น ซึ่งการพัฒนาที่มีประเทศอเมริกาเป็นผู้นำ และใช้แพร่หลายกันเกือบทุกประเทศ

ปัจจุบัน โลกในสมัยศตวรรษที่ 20 มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นทุกด้าน เช่น เศรษฐกิจ, วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสื่อมวลชน เป็นต้น แต่ปรากฏว่าในขณะที่ความเจริญทางวัตถุพุ่งสูงขึ้นเท่าใด สภาพศีลธรรมและความเจริญของวัฒนธรรมทางจิตใจของมนุษย์ยุคปัจจุบันกลับตกต่ำลง ซึ่งรู้ได้จากปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาเรื่องครอบครัวและเด็ก อันได้แก่ ปัญหา “บ้านแตก”, การทำแท้ง, ไซเบอร์เด็ก, การใช้แรงงานเด็กและการกระทำผิดของเด็ก เป็นต้น

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้ทันกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ประเทศที่มีความเจริญทางวัตถุสูงก็เป็นผู้นำในการนำความรู้ทางอาชญวิทยาสมัยใหม่ มาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และขบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กให้ดีขึ้น เพื่อสอดคล้องกับแนวความคิดของสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งตระหนักว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของมนุษยชาติ และควรได้รับการคุ้มครองจากครอบครัวและสังคม

ในเรื่องการลงโทษเด็ก ก็ต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพจิตใจร่างกาย และวัย โดยมุ่งแก้ไขให้โอกาสกลับตัวเป็นคนดี เป็นอนาคตของสังคมต่อไป

นักวิชาการในสาขาต่างๆ ได้ทำการศึกษารายพบๆ ต้นเหตุของการกระทำผิดของเด็กส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกในชีวิตของเด็ก จึงนำมาสู่การแก้ไขปรับปรุงขบวนการยุติธรรมจากเดิมที่เป็น ศาลคดีเด็กและเยาวชน มาเป็น ศาลเยาวชนและครอบครัว และเปลี่ยนแปลงวิธีในการดำเนินคดีให้ละมุนละม่อมโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุด

หลักการของศาลครอบครัว คือ ถือว่าครอบครัวเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปัญหาครอบครัวเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน ซึ่งการแก้ปัญหาตัดสินด้วยวิธีที่ใช้กับคดีที่มีข้อพิพาททั่วไป จึงไม่เหมาะสม การพิจารณาตัดสินแก้ปัญหาคดีครอบครัว จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคม และพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ผู้ที่จะทำหน้าที่พิจารณาตัดสินแก้ปัญหาคดีครอบครัวจึงต้องมีความรู้ทางด้านนี้ไม่น้อยไปกว่าความรู้ทางกฎหมาย คดีครอบครัวควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษโดยคำนึงถึงความอบอุ่น และความสุขของครอบครัวและเด็กเป็นสำคัญ

บทที่ 5

เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว

เมื่อโลกเจริญก้าวหน้าขึ้นในทุกๆ ด้าน พร้อมๆ กับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาสังคมจึงมีมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาของเด็กและเยาวชนได้กลายเป็นปัญหาสำคัญของทุกประเทศ ประกอบกับปัจจุบันเมืองคึกครต่างๆ ที่รวมตัวกัน เผยแพร่แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ หันมาแก้ไข เกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างจริงจัง จึงเป็นเหตุผลักดันให้องค์การสหประชาชาติได้มีการลงนามในอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก (Convention on The Right of Child) เป็นอนุสัญญาที่ถือว่า เด็กเป็นบุคคลที่มีศักดิ์ศรี และมีสิทธิเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์

จากการตื่นตัวให้เห็นความสำคัญของเด็ก และเร่งรื้อให้มีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กอย่างจริงจัง จึงนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงในเรื่องกฎหมายและขบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กด้วย

ประเทศที่เจริญทางเศรษฐกิจ เช่น อเมริกา ได้เป็นผู้นำในการปรับปรุงดังกล่าว โดยรวมศาลคดีเด็กและเยาวชน กับศาลครอบครัวเป็นศาลเดียวกัน เรียกว่า “ศาลครอบครัว” (ของไทยเรียกศาลเยาวชนและครอบครัว) เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความสัมพันธ์ของเด็กและครอบครัว และให้คุ้มครองสิทธิของเด็กรวมทั้งมุ่งแก้ไขเด็กมากกว่าการลงโทษ ด้วยเจตนารมณ์ต่อไปนี้

1. เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว (ศาลคดีเด็กและเยาวชน)

เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่สำคัญพอสรุปได้ 4 ประการ คือ

- 1.1. เพื่อสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน
- 1.2. เพื่อนำความยุติธรรมที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะบุคคลมาใช้
- 1.3. เพื่อนำวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กเป็นรายบุคคล
- 1.4. เพื่อคุ้มครองสถานภาพของครอบครัว

1.1. เจตนารมณ์ประการที่ 1 เพื่อสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของ เด็กและเยาวชน

ศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีอำนาจกว้างขวางกว่าศาลธรรมดา เพราะศาลมีวิธีการที่จะดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมได้ ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ทำผิดกฎหมายอาญา และรวมถึงเด็กที่อยู่สภาวะสมควรได้รับการสงเคราะห์คุ้มครอง เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิด และศาลยังมีหลักการดำเนินเพื่อระวังรักษาผลประโยชน์เกี่ยวกับสิทธิและทรัพย์สินของผู้เยาว์ อีกด้วย

1.2. เจตนารมณ์ประการที่ 2 เพื่อนำความยุติธรรมที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะ บุคคลมาใช้

การพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัวมิได้คำนึงถึงเฉพาะการกระทำความผิดที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำเท่านั้น แต่จะมุ่งค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เช่น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะของเด็กหรือเยาวชน หรือฐานะของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่มีส่วนผลักดันให้กระทำความผิด ซึ่งศาลจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประเด็นที่สำคัญนอกเหนือไปจากข้อเท็จจริงที่ว่า เด็กกระทำความผิดจริงหรือไม่ เพื่อศาลเยาวชนจะได้เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของเด็กหรือเยาวชน

1.3. เจตนารมณ์ประการที่ 3 เพื่อนำวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมมาใช้กับเด็ก เป็นรายบุคคล

ศาลเยาวชนและครอบครัว จะนำสาเหตุแห่งการกระทำความผิดประกอบกับข้อเท็จจริงสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับตัวเด็กที่กระทำความผิดแล้วจึงจะพิพากษาสั่งลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและ เยาวชนโดยคำนึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็ก ซึ่งควรจะได้รับกำกับการฝึกอบรมสั่งสอนยิ่งกว่าการลงโทษ และวิธีการที่ศาลสั่งใช้นี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้อีกในภายหลังแล้วแต่พฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้กระทำความผิดโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ และในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนร่วมกันกระทำความผิด เช่น ร่วมกันลักทรัพย์ หรือชิงทรัพย์ ศาลเมื่อพิจารณากับข้อเท็จจริงสิ่งแวดล้อมต่างเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลอาจสั่งใช้วิธีการที่แตกต่างกันได้ ตัวอย่างเช่น นายดำ นายขาว นายเหลือง อายุ 17 ปี เท่ากัน ร่วมกันทำความ

ผิวด้านซิงทรัพย์ เมื่อศาลพิจารณาแล้วอาจพิพากษาแตกต่างกันได้ เช่น นายคำ จากประวัติข้อเท็จจริงเป็นผู้มีความประพฤติไม่ดี เคยกระทำผิดมาหลายครั้งศาลอาจสั่งจำคุก 1 ปีเลยก็ได้ ส่วนนายขาว พิจารณาจากประวัติสิ่งแวดล้อมต่างๆ แล้ว ศาลพิพากษาให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมในสถานพินิจเป็นระยะเวลา 1 ปี ก็ได้ ส่วนนายเหลือง พิจารณาจากประวัติข้อเท็จจริงอื่นแล้ว ศาลอาจสั่งรอกการลงโทษ โดยกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติไว้ก็ได้

1.4. เจตนารมณ์ประการที่ 4 เพื่อคุ้มครองสถานภาพของครอบครัว

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนมากมาจากสภาพครอบครัวที่บ้านแตก เช่น ครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่, บิดามีภรรยาใหม่ มารดามีสามีใหม่หรือบิดามารดาทะเลาะทู่ตีกันบ่อยๆ ฯลฯ ศาลเยาวชน จึงมีวิธีการที่คุ้มครองสถานภาพการสมรสเพราะถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของเด็กและเยาวชน โดยให้อำนาจศาลตั้งผู้ประนีประนอมไกล่เกลี่ยให้สามีภรรยาประนีประนอมกัน หรือถ้าไม่สามารถรักษาสถานภาพการสมรสไว้ได้ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรม และเสียหายน้อยที่สุดโดยคำนึงสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

2. ลักษณะพิเศษของศาลเยาวชนและครอบครัว

ลักษณะของศาลเยาวชนและครอบครัวที่ไม่เหมือนกับศาลธรรมดา อาจพิจารณาได้จากลักษณะที่สำคัญๆ 7 ประการ คือ

2.1. มีการแยกพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนต่างหากจากห้องพิจารณาคดีผู้ใหญ่ และเป็นการพิจารณาลับ คือมีการแยกพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดไม่ปะปนกับผู้ใหญ่ และ ขบวนการพิจารณาก็ทำเป็นการลับ คือไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีเข้าฟังการพิจารณาพิพากษา และในการโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลยังห้ามมิให้ระบุชื่อหรือแสดงข้อความใดๆ ที่จะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เป็นการประจานเด็ก

2.2. การพิจารณาไม่เคร่งครัดตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความอาญาศาลพยายามสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ผู้พิพากษาไม่สวมครุย ไม่นั่งบัลลังก์ การพิจารณาเหมือนเป็นการปรึกษาช่วยกันแก้ไข การถามพยานไม่เคร่งครัดเหมือนในศาลธรรมดา

2.3. ผู้พิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีความรู้เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็ก มีจิตวิทยาและความเข้าใจเด็กพอสมควร การพิจารณาคดีที่มีลักษณะรุนแรงบางประเทศ มีผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมการพิจารณาคดีพิพากษา บางประเทศมีคณะลูกขุนร่วมพิจารณา

2.4. มีบริการสถานแรกรับเพื่อแยกการควบคุมควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไม่ปะปนกับผู้ใหญ่ ในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี

2.5. มีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ เช่น แพทย์ จิตแพทย์ พนักงานสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติ ช่วยในการตรวจพิเคราะห์ทางกายและจิต และช่วยในการสืบเสาะข้อเท็จจริง และควบคุมสอบรายงานความประพฤติ

2.6. ศาลมีอำนาจประกอบการศึกษาทั้งในด้านกฎหมายและในด้านประวัติทางสังคมของเด็ก ในการพิจารณาคดีศาลไม่ได้พิจารณาแต่เพียงว่าเด็กกระทำผิดจริงหรือไม่เท่านั้น แต่ศาลต้องพิจารณาประวัติทางสังคมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นสาเหตุให้เด็กกระทำผิดเป็นสำคัญประกอบด้วย

2.7. ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดที่หลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนได้ ซึ่งในเรื่องคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดในศาลธรรมดา เมื่อศาลสั่งอย่างไรแล้วจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ในศาลเยาวชนและครอบครัวเมื่อพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดเปลี่ยนแปลงไป ศาลสามารถแก้ไขคำพิพากษาจากเดิมให้หนักขึ้นหรือเบากว่าเดิมก็ได้

3. รูปแบบของศาลเยาวชนและครอบครัว

รูปแบบการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวในนานาประเทศแบ่งออกเป็น 2 รูปด้วยกัน ดังนี้ คือ

3.1. จัดตั้งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวโดยเฉพาะ มีสถานที่ ผู้พิพากษาและบุคลากรเป็นเอกเทศ แยกต่างหากจากศาลธรรมดา

3.2. จัดตั้งเป็นแผนกหนึ่งของศาลธรรมดา โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของศาลธรรมดา ผู้พิพากษาอาจได้รับการแต่งตั้งเป็นพิเศษหรืออาจใช้ผู้พิพากษาในศาลธรรมดานั้นเป็นผู้พิจารณาคดี สถานที่พิจารณาใช้ร่วมพิจารณากับศาลธรรมดาแต่แยกเวลาไม่ให้ปะปนกับคดีผู้ใหญ่

4. อำนาจศาลในการพิจารณาคดี

ศาลคดีเยาวชนและครอบครัวในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่เด็กกระทำผิดและเด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์คุ้มครองมีส่วนน้อยในบางประเทศที่ให้อำนาจพิจารณาเฉพาะคดีเด็กกระทำผิดอาญาแต่เพียงอย่างเดียว โดยถือว่าเด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์คุ้มครองเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เช่น กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการ

การแบ่งแยกอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวกับอำนาจของศาลธรรมดา บางประเทศมีการแบ่งแยกอำนาจโดยเด็ดขาด คือถ้าเป็นคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและครอบครัวแล้ว จะต้องนำมาพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ศาลธรรมดาไม่มีอำนาจ แต่บางประเทศมีข้อยกเว้นในกรณีที่เยาวชนอายุค่อนข้างสูงทำผิดร้ายแรงให้นำตัวไปพิจารณาในศาลธรรมดา แต่บางประเทศถือว่าศาลเยาวชนและครอบครัวและศาลธรรมดามีอำนาจพิจารณาได้ทั้งสองศาล ขึ้นอยู่กับว่าจะนำคดีมาสู่การพิจารณาของศาลใด

บทที่ 6

ศาลเยาวชนและครอบครัวในต่างประเทศ

1. ความเป็นมาของศาลเยาวชนและครอบครัว (ศาลคดีเด็กและเยาวชน) ในต่างประเทศ

ศาลคดีเด็กและเยาวชน (Juvenile Court) มีมูลเหตุจากกฎหมาย Common Law ของอังกฤษ มีหลักการ *Parin Patriae* ซึ่งได้กล่าวว่า พระมหากษัตริย์เป็นบิดาของประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขความไม่เป็นธรรม และข้อพิพาทต่างๆ ของประชาชน พระมหากษัตริย์มีอำนาจและให้เจ้าพนักงานในพระองค์ (ศาล) พิจารณาตัดสินและแก้ปัญหาข้อพิพาทของประชาชน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู

เมื่อชาวอเมริกาอพยพมาอยู่ทวีปอเมริกา และอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลอังกฤษ ก็ยึดถือแนวปฏิบัติดังกล่าวเช่นกัน แต่ต่อมาก่อตั้งเป็นรัฐอิสระ เป็นประเทศอเมริกาแล้ว จึงมีการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้ดีขึ้นจนล้ำหน้าประเทศแม่ คืออังกฤษ จนมีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศอเมริกาที่รัฐชิคาโก ในปี ค.ศ. 1897 และกระจายไปทั่วทุกรัฐ

ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้แพร่หลายไปสู่ยุโรป ประเทศอังกฤษได้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1908 หลังจากนั้นก็แพร่หลายไปสู่ประเทศต่างๆ เช่น กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย และเอเชีย ฯลฯ ในปัจจุบัน เกือบทุกประเทศมีกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและศาลคดีเด็กและเยาวชนแยกต่างหาก โดยมีการพิจารณาคดีเป็นพิเศษโดยมีหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1) การกระทำผิดของเด็กไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม (crime) ถ้าผู้กระทำผิดมีอายุในเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

2) ศาลคดีเด็กและเยาวชน มีขอบเขตในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กตามกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น กล่าวคือ เด็กจะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ ถ้าหากบิดามารดาไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กรวมทั้งการดูแลควบคุมการกระทำผิดของเด็กด้วย ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วในสหรัฐอเมริกา และต่อมาได้แพร่หลายไปทั่วโลก (กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็ก ประธาน วัฒนวานิช P.101)

หลักการของศาลคดีเด็กและเยาวชนในอเมริกา คือ ผู้พิพากษาจะไม่เอาใจใส่กับพฤติการณ์ที่เด็กกระทำผิด แต่พุ่งเป้าถึงพฤติการณ์ความเป็นมาของเด็กหรือเยาวชนนั้น ทั้งด้านพันธุกรรม ความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และสิ่งแวดล้อมของเด็กต่างๆ และหาหนทางที่จะแก้ความ เป็นมาอันบกพร่องเท่านั้น โดยศาลใช้วิธีคุ้มครองยิ่งกว่าที่จะมุ่งลงโทษ ฉะนั้นการพิจารณาของ ศาลจึงไม่เคร่งครัด และไม่พิจารณาโดยเปิดเผยเช่นศาลผู้ใหญ่

2. กระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว (ศาลคดีเด็กและเยาวชน) ในต่างประเทศ

2.1. ประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งเขตการปกครองออกเป็นมลรัฐ (State) แต่ละมลรัฐ แบ่งเขตย่อยออกเป็นจังหวัด (County) ในจังหวัดแบ่งเขตพื้นที่เล็กเป็นอำเภอเมืองหรือนคร (Township) และในแต่ละมลรัฐมีการปกครองของตนเองออกกฎหมายใช้ภายในรัฐจะต้องไม่ ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศ ดังนั้น กฎหมายศาลคดีเด็กฯ ในแต่ละมลรัฐจึง แตกต่างกันไปบ้าง บางแห่งจัดตั้งเป็นศาลเด็กฯ ประจำ County ถือเป็นแผนกหนึ่งของศาล ธรรมดา เขตอำนาจครอบคลุมตลอด County นั้น บางแห่งสามารถจัดตั้งเป็นเอกเทศ เป็นศาล คดีเด็กฯ ประจำมลรัฐก็มี แต่ในปัจจุบันนิยมจัดทำศาลคดีเด็กฯ แยกเป็นเอกเทศต่างหากจาก ศาลธรรมดา เพื่อมิให้ปะปนกับผู้ใหญ่อย่างแท้จริง ในสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กฯ ทุกมลรัฐ และมีหลายรัฐที่ได้ปรับปรุงเป็นศาลครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา สังคม

ลักษณะการดำเนินงานของศาลคดีเด็กและเยาวชนของอเมริกา คือ

- 1) ศาลจะมีวิธีพิจารณาที่ยืดหยุ่น ผ่อนปรน เพื่อคุ้มครองอนุบาลมากกว่าลงโทษ
- 2) ใช้วิธีพิจารณาแบบไม่เป็นทางการ และรวบรัด เจ้าพนักงานจะใช้วิธีปฏิบัติต่อเด็กอย่างนิ่มนวลมากกว่าผู้ใหญ่
- 3) การพิจารณาคดีจะกระทำโดยไม่เปิดเผย กฎหมายบางรัฐของอเมริกาห้าม เผยแพร่ข่าว ห้ามถ่ายรูปเด็กในศาล โดยประเพณีถือว่าการประพฤติของเด็กเป็นความลับ
- 4) นอกจากนี้ศาลในหลายรัฐยังพิจารณาถึงว่าเด็กมีปัญหาหรือไม่ และสมควรจะ แก้ไขบำบัดอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ศาลคดีเด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกาจึงปฏิบัติหน้าที่ เป็นทั้งศาล ยุติธรรมและเป็นหน่วยงานทางสังคมพร้อมๆ กันไป

ศาลคดีเด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกา นั้น เริ่มแรกใช้วิธีการโดยมีผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญในเรื่องเด็ก พิจารณาคดีที่เด็กกระทำผิดโดยทำการไกล่เกลี่ย หรือปล่อยไปโดยมีการคุมประพฤติแทนการใช้กฎหมายสำหรับผู้ใหญ่ การคุมประพฤติจะต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเรียกว่า พนักงานคุมประพฤติคอยช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้วย โดยทำการสืบเสาะข้อเท็จจริง หางานให้เด็กทำ ตลอดจนทำการส่งตัวเด็กไปไว้กับครอบครัวที่เหมาะสมหรือสถานฝึกและอบรม

ต่อมาศาลคดีเด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกา ได้รับการจัดตั้งเป็นศาลพิเศษ กล่าวคือ อาจเป็นส่วนหนึ่งของศาลแขวง ศาลท้องถิ่น ศาลครอบครัวหรืออาจเป็นศาลอิสระก็ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละมลรัฐ⁽⁷⁾

โดยทั่วไปศาลคดีเด็กมีอำนาจพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็กทั้งหมด ยกเว้นในบางเรื่อง เช่น คดีอุกฉกรรจ์ ในบางแห่งศาลคดีเด็กมีอำนาจพิจารณาผู้ใหญ่ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของเด็ก เช่น บิดา มารดา ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เรื่องการส่งบุตรเข้าโรงเรียน ทอดทิ้งเด็ก การใช้แรงงานเด็ก ไม่แจ้งการเกิด ช่วยเหลือเด็กหนีสถานกักกัน และผู้ใหญ่กระทำความผิดต่อเด็ก เป็นต้น ส่วนมากศาลคดีเด็กได้รวมเอาเขตอำนาจการพิจารณาคดีอาญาของศาลชั้นต้นต่างๆ มาเป็นของตน⁽⁸⁾

เด็กและเยาวชนที่อยู่ในอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้ที่มีอายุในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยทั่วไป ได้แก่ เด็กผู้ที่มีอายุไม่เกิน 14 ปี เยาวชน ได้แก่ ผู้ที่มีอายุเกินกว่า 14 ปี แต่ยังไม่ถึง 21 ปี ศาลคดีเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ มีผู้พิพากษาทั้งชายและหญิง ประกอบกันเป็นองค์คณะผู้พิพากษาประจำ ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น แต่ในบางรัฐ ผู้ว่าการรัฐเป็นผู้แต่งตั้งก็มี และอยู่ในตำแหน่งได้คราวละประมาณ 4 ถึง 6 ปี

โครงสร้างและอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกาแต่ละรัฐ ยังแตกต่างกันอยู่บ้าง บางมลรัฐบัญญัติกฎหมายจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนแยกต่างหากเป็นอิสระจากศาลธรรมดา แต่ส่วนใหญ่แล้ว ศาลคดีเด็กและเยาวชนมักจะรวมอยู่ในศาลอื่น แต่ถึงแม้จะรวมอยู่กับศาลอื่นก็ตาม ผู้พิพากษาซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ต่างก็มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ สำหรับอำนาจที่พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนก็ยังไม่ลงรอยกัน ในมลรัฐต่างๆ แต่โดยทั่วไปแล้ว อำนาจศาลครอบครัวคลุมถึงคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เด็กจรจัด เด็กที่ถูกทอดทิ้ง และเด็กที่

ยังฟังตนเองไม่ได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงกรณีที่เกิดถูกกล่าวหาว่าจะเมิดกฎหมายที่ประสงค์จะใช้
ยังคับแก่เด็กเท่านั้น เช่น พระราชบัญญัติการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ส่วนคดี
อาญาอุกฉกรรจ์ ซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือเบากว่าในบางรัฐมีกฎหมายบัญญัติให้ศาลอาญามี
อำนาจพิจารณาพิพากษา แต่บางรัฐก็บัญญัติกฎหมายให้อยู่ใต้อำนาจของศาลคดีเด็กและ
เยาวชนและศาลคดีเด็กเยาวชนนี้จะส่งตัวเยาวชนไปให้ศาลผู้ใหญ่พิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

โดยปกติ ผู้พิพากษาคดีเด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกามีอำนาจใช้ดุลยพินิจ
ได้อย่างกว้างขวางในการพิจารณาพิพากษาคดี อาจมีคำสั่งให้ตัดเตือนว่ากล่าวผู้กระทำผิดแล้ว
ปล่อยตัวไป หรือสั่งปรับ หรือสั่งคุมประพฤติ หรือส่งตัวให้ไปฝึกอบรมซึ่งตามปกติไม่มีกำหนด
เวลาจนกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะมีอายุครบ 21 ปีบริบูรณ์ ด้วยเหตุนี้เด็กที่อายุน้อยกระทำ
ผิดอาญาจึงอาจถูกควบคุมตัวไว้ในระยะนานได้ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ถูกโจมตีมาก

ในการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้น ศาลได้อาศัยพนักงาน-
คุมประพฤติและเจ้าหน้าที่องค์การสาธารณกุศลของเอกชนอื่นๆ เป็นผู้ดำเนินการ และเมื่อศาล
ได้ฟังความเห็นของพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การดังกล่าวแล้ว ในการ
พิจารณา ผู้พิพากษาจะใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกับที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร กล่าวคือ ถ้าเด็กที่
ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หลังจากได้เรียกบิดามารดาเพื่อนฝูงของเด็กมาได้ตามเป็นทำนอง
ชวณคุยแล้ว ผู้พิพากษาจะเรียกเด็กหรือเยาวชนนั้นไปคุยด้วยในห้องทำงานของผู้พิพากษา ซึ่ง
ไม่มีบัลลังก์ ไม่มีพิธีรีตอง อันจะแสดงให้เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ด้วยวิธีการเช่นนี้
จึงทำให้ศาลได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ความลำบากยากแค้นทั้งหลายของเด็กและ
เยาวชนอันเป็นสาเหตุให้ต้องกระทำผิดกฎหมายได้ตรงกับความเป็นจริงอย่างที่สุด

โดยทั่วไปศาลคดีเด็กและเยาวชนในมลรัฐต่างๆ ในสหรัฐอเมริกามีอำนาจ
พิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ ได้ทุกที่ เว้นแต่จะมี
กฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในสังกัด คือ แผนกธุรการของศาล
หรือที่เรียกว่า แผนกจ่ายศาล แผนกควบคุมเด็กระหว่างพิจารณาคดี สถานฝึกและอบรมเด็ก
หน่วยงานทางสุขภาพจิต และหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ในสังกัดของศาล ส่วนกองคุม
ประพฤติส่วนใหญ่อยู่ในบังคับของศาล จะมีบ้างบางมลรัฐที่ขึ้นอยู่ในหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

2.1.1. ศาลครอบครัว (Family Court) ของอเมริกา

ประเทศอเมริกานับเป็นประเทศแรกที่มีการจัดตั้งศาลครอบครัวอย่างชัดเจน สาเหตุสืบเนื่องจากสภาพสังคมที่ขยายตัวมีประชากรมากทั้งต่างเชื้อต่างชาติมาอาศัยร่วมกันในสังคมใหญ่ ธรรมเนียมประเพณี หลักศีลธรรมเสื่อมหายไป ความรับผิดชอบต่อครอบครัวก็ด้อยลง เกิดปัญหาครอบครัวมากขึ้น ในขณะที่สังคมเจริญทางวัตถุ และเศรษฐกิจมากขึ้น สตรีก็ออกทำงานนอกบ้านมากขึ้นนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 มีการรวมตัวกัน เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของสตรีและเรียกร้องให้รัฐให้ความคุ้มครองต่อสตรีและเด็กมากขึ้น

การเคลื่อนไหวดังกล่าว ทำให้กฎหมายครอบครัวของอเมริกามีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และธรรมเนียมนิยมที่สังคมยอมรับ โดยให้กฎหมายครอบครัวครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัว สตรี และเด็กอย่างกว้างขวาง โดยให้สิทธิมากขึ้น และให้รัฐให้ความคุ้มครองช่วยเหลือมากขึ้น

นับตั้งแต่ปี 1973 หลังจากมีกฎหมายให้ความคุ้มครองช่วยเหลือสตรีและเด็กมากขึ้น ก็เกิดปัญหาการทำแท้งทวีจำนวนมากขึ้นทุกปี จนกลายเป็นเรื่องธรรมดาของสังคม เกิดมีปัญหาลูกถูกทอดทิ้ง อันเป็นการผลัดภาระของพ่อแม่ให้รัฐเลี้ยงดู สถิติการหย่าร้างก็สูงขึ้น พร้อมๆ กับสถิติชายผู้เป็นสามีและพ่อทิ้งภรรยาและลูกมากขึ้นๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย ตามมา เนื่องจากสตรีต้องรับภาระผู้นำครอบครัว หากไม่ทิ้งลูกให้รัฐเลี้ยงก็ต้องแบกภาระเลี้ยงดูครอบครัวเอง โดยรับเงินประกันสังคมจากรัฐเป็นรายเดือน เมื่อรัฐมีรายจ่ายเกี่ยวกับการประกันสังคมสูงเพราะปัญหาครอบครัวก็จำเป็นต้องขึ้นภาษีแก่ประชาชน และประชาชนที่เสียภาษีเต็มทีมากกว่าก็คือ พวกที่เป็นโสด ในที่สุดประชาชนที่ไม่ได้แต่งงานมีครอบครัว ก็มีปฏิริยาเคลื่อนไหวไม่พอใจ และแสดงออกทางสื่อมวลชนต่างๆ

การหย่าร้างทำให้รัฐต้องรับภาระเรื่องเงินประกันสังคม ซึ่งมาจากภาษี รัฐบาลอเมริกาจึงพยายามเป็นอย่างมากที่จะไม่ให้เกิดการหย่าร้าง ซึ่งก็เป็นภาระหนักของศาลครอบครัว เรื่องยากของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว คือ ทำอย่างไรจึงจะไม่ให้มีการหย่าร้าง และไกล่เกลี่ยคู่สมรสที่มาขอฟ้องหย่าให้กลับคืนดี หรือรอมชอมกันได้

โรงเรียนกฎหมายในอเมริกาจึงมีการสอนเทคนิคในการไกล่เกลี่ยคู่สมรสที่มาฟ้องหย่าให้คืนดีกันแก่นักกฎหมาย และสอนให้นักกฎหมายมีคุณธรรมในการไกล่เกลี่ย โดยถือว่าเป็นการสร้างกุศลและช่วยแก้ปัญหาสังคม^(๑)

2.2. ศาลคดีเด็กและเยาวชนในอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเด็ก เมื่อ พ.ศ. 2451 ศาลนี้มีอำนาจพิจารณาเท่ากับศาลแขวง คือมีอำนาจชำระคดีแพ่งและคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กเกกมะเทรกเหลือขอ เด็กหนีโรงเรียนกับเด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองหรือมีภาวะความยากจนแร้นแค้น โดยมีหลักการว่าในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็กเป็นจำเลย จะต้องพิจารณาถึงสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ และเมื่อมีความจำเป็น ก็ต้องดำเนินการเพื่อแยกเด็กออกเสียจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์

กฎหมายของอังกฤษได้นิยามคำว่าเด็กว่า หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 17 ปี

ในชั้นศาล ถ้าจะต้องควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ ในระหว่างพิจารณาโดยไม่มีอนุญาตให้มีประกันแล้ว กฎหมายห้ามมิให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมไว้ในเรือนจำ แต่ให้ส่งไปยังสถานควบคุมเด็ก เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าไม่สามารถทำได้ เพราะเด็กหรือเยาวชนนั้นมีสันดานหยาบช้าหรือมีนิสัยเลวร้าย ก็อาจส่งตัวไปควบคุมในเรือนจำได้

ในชั้นพิจารณา ศาลมีอำนาจบังคับให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชนมาฟังการพิจารณาด้วยตลอดเวลาก็ได้ เว้นแต่ศาลจะเห็นว่าไม่จำเป็น และต้องแจ้งไปยังพนักงานคุมประพฤติในท้องถิ่นให้ทราบ ซึ่งจะได้มาแถลงให้ศาลทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนที่เป็นจำเลย รวมตลอดถึงสิ่งแวดล้อม การเรียน สุขภาพและนิสัยใจคอของเด็กและเยาวชนนั้นด้วย การพิจารณา กฎหมายบัญญัติให้ทำการลับ และเมื่อนั่งพิจารณาในที่ทำการของศาลอื่น ก็ต้องนั่งพิจารณาต่างหากจากห้องพิจารณาของศาลเจ้าของสถานที่

ในการที่ศาลพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดนั้น ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็ก คือ ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไป หรือปล่อยตัวภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติหรือบังคับให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองใช้ค่าปรับแทน หรือจะให้เด็กหรือเยาวชนใช้ค่าปรับเอง หรือจะให้ส่งตัวไปติดสันดานในโรงเรียนฝึกอบรม หรือสถานแรกรับไม่เกิน 1 เดือน หรืออาจถูกส่งไปสถานกักกันก็ได้

โดยทั่วไป ศาลมักไม่ลงโทษปรับด้วยเหตุผลที่ว่า การปรับจะเป็นภาระแก่ผู้กระทำความผิด เมื่อได้รับการปลดปล่อย โดยปกติผู้ไม่ชำระเงินค่าปรับซึ่งมีอายุต่ำกว่า

21 ปี จะไม่ถูกส่งตัวไปยังเรือนจำ หรือสถานที่ซึ่งมีลักษณะเดียวกัน ถ้าศาลเห็นว่าการส่งตัวไปยังสถานที่ดังกล่าวไม่เหมาะสม

องค์คณะของผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนอังกฤษในปัจจุบันจะต้องมี ตุลาการศาลแขวงเป็นประธานโดยตำแหน่ง และมีตุลาการอีก 2 คน คนหนึ่งต้องเป็นหญิง ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ในอังกฤษปฏิบัติหน้าที่ในศาลผู้ใหญ่ด้วย จึงทำให้ มีการผสมผสานในความคิด และทัศนคติระหว่างศาลผู้ใหญ่กับศาลคดีเด็กและเยาวชน และมีการร่วมมือประสานงานกับขบวนการยุติธรรมโดยทั่วไปอย่างใกล้ชิด

2.2.1. ศาลครอบครัวของอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษ การพิจารณาคดีครอบครัวอาจกระทำใน High Court, County Court หรือ Magistrates' Court แต่วิธีพิจารณาคดีจะเป็นทำนองเดียวกันคือ เป็นการพิจารณาที่ค่อนข้างง่ายไม่เป็นทางการและอาจเป็นการพิจารณาลับ ใน Magistrates' Court การยื่นฟ้องกระทำด้วยวาจาต่อหน้า Justice of the peace 3 คน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยทั้ง หญิงและชายอย่างน้อยฝ่ายละหนึ่งคน การพิจารณาคดีโดยลับและผู้พิพากษาอาจขอให้ พนักงานคุมประพฤติ (Probation officer) หรือบุคคลอื่นทำการไกล่เกลี่ยให้คู่ความตกลง ประนีประนอมกันได้ไม่ว่าการพิจารณาจะอยู่ในชั้นใด ในหลายคดีจะไม่มีทนายความทำหน้าที่ แทนตัวความ แต่จะมีพนักงานศาลหรือนักกฎหมายคอยช่วยเหลือ สำหรับใน High Court มี Family Division ซึ่งมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับครอบครัวกับมีเขตอำนาจชั้น อุทธรณ์ในการพิจารณาอุทธรณ์จาก Magistrates' Court ในคดีเกี่ยวกับการสมรสและผู้เยาว์

การพิจารณาใน Family Division เป็นการพิจารณาโดยรวบรัด และค่อนข้างไม่เป็นทางการ อาจเป็นการพิจารณาโดยลับ และผู้พิพากษามีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่พิพาทได้ ตามที่เห็นสมควร

2.3. ศาลคดีเด็กและเยาวชนในฝรั่งเศส

แต่เดิมมากฎหมายฝรั่งเศสเกี่ยวกับศาลเด็กและเยาวชน คือ กฎหมายลงวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2453 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2464 ที่บัญญัติว่าเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบในทางอาญา และไม่ต้องรับโทษ แต่ถ้าไป กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดขึ้น พนักงานอัยการจะเป็นผู้ดำเนินคดี โดยให้ผู้ พิพากษาสอบสวนทำการไต่สวนคดี ผู้เสียหายไม่มีสิทธิ์ที่จะดำเนินคดีต่อเด็กประเภทนี้ได้ ใน

ระหว่างไต่สวน ผู้พิพากษาอาจฝากเด็กนั้นให้อยู่ในความควบคุมดูแลของบุคคลที่ไว้วางใจหรือ องค์การสาธารณกุศลแห่งใดแห่งหนึ่งได้ แล้วให้ศาลแต่งตั้งทนายให้แก่เด็กในการสอบสวน ถ้าปรากฏว่าหลักฐานไม่เพียงพอ ผู้พิพากษาก็ส่งปล่อยเด็กนั้นไปทันที ถ้าคดีมีมูลก็จะทำการสอบสวนต่อไปถึงความ เป็นอยู่ นิสัยใจคอ ความเป็นไปในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ต่อจากนั้นก็นำคดีขึ้นสู่ศาลแพ่ง ซึ่งมีศาลคดีเด็กและเยาวชนร่วมอยู่ด้วย ทำการพิจารณา พิพากษาคดี การพิจารณากระทำการลับ ถ้าปรากฏว่าเด็กกระทำผิดจริง ก็ห้ามมิให้ลงโทษ อาญาแก่เด็กนั้น แต่ให้ส่งตัวเด็กไปอบรมคัดสันดาน หรือมอบตัวเด็กอยู่ในความควบคุมเลี้ยงดู ของบุคคลที่ไว้ใจได้ หรือองค์การสาธารณกุศลต่างๆ ทั้งนี้ภายใต้กฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขจนกว่า เด็กนั้นจะมีอายุครบ 21 ปีเป็นอย่างสูง

สำหรับเยาวชนที่อายุตั้งแต่ 13-18 ปี ถ้าต้องหาว่ากระทำผิดอาญาขึ้น ก่อน ฟ้องก็ต้องมีการไต่สวน โดยผู้พิพากษาสอบสวนก่อนเช่นกัน แต่ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะขอเข้า ร่วมกับพนักงานอัยการดำเนินคดีกับเยาวชนได้ ถ้าเยาวชนนั้นกระทำผิดโดยไม่รู้ผิดและชอบ ให้ผู้พิพากษาปล่อยตัวไป แต่ศาลอาจมีคำสั่งให้เยาวชนไปอยู่ในความควบคุมดูแลของบุคคล หนึ่งบุคคลใดหรือองค์การสาธารณกุศลใดๆ มิฉะนั้นก็อาจจะส่งไปฝึกอบรมในโรงเรียนคัด- สันดานจนกว่าอายุจะครบ 21 ปี ก็ได้ แต่ถ้าเยาวชนที่กระทำผิดโดยมีสติรู้สึกผิดและชอบแล้ว ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต ให้ศาลจำคุกเยาวชนนั้น ตั้งแต่ 10 ปีถึง 20 ปี ถ้าเป็นโทษที่ต่ำกว่าโทษดังกล่าวให้ส่งตัวไปฝึกอบรมในสถานกักและอบรมมีกำหนด อย่างน้อย 1 ใน 3 หรืออย่างมาก 1 ใน 2 ของโทษตามเกณฑ์ที่จะลง

กฎหมายฝรั่งเศสดังกล่าว ที่จัดให้มีการคุมประพฤติขึ้นด้วยนั้น มีลักษณะไป ในทางป้องกันมิให้เด็กกลับไปกระทำผิดขึ้นอีก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับการควบคุมสอดส่อง เพื่อสงเคราะห์เด็กให้กลับตนเป็นคนดีตามที่ดำเนินกันอยู่ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในสมัย เดียวกัน ต่อมากฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศส โดยได้มีการ บัญญัติแก้ไขวิธีการเกี่ยวกับศาลคดีเด็กและเยาวชนให้ก้าวหน้าโดยผู้พิพากษาจะได้รับการ คัดเลือกเป็นพิเศษ และให้อำนาจผู้พิพากษาที่จะมีคำสั่งคุมประพฤติกับเด็กที่กระทำผิดอาญา ซึ่งถือว่าเป็นการอบรมอย่างหนึ่ง สำหรับการควบคุมดูแลก็ให้มีเจ้าหน้าที่ที่เรียกว่าพนักงานคุม ประพฤติซึ่งมีเงินเดือนประจำ และมีความรู้ความชำนาญในด้านการสังคมสงเคราะห์เป็น ผู้ดำเนินการโดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชน แต่ก็ยังให้มี

พนักงานคุมประพฤติฝ่ายอาสารักษากฎหมายทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติประจำ
อยู่ด้วย

ศาลคดีเด็กและเยาวชนของฝรั่งเศสแบ่งเป็น 2 แผนก คือ ศาลคดีเด็กและ
เยาวชนทางแพ่ง (Judge Des Enfants) มี 270 ศาล ศาลคดีเด็กและเยาวชนทางอาญา
(Tribunal Pour Enfants) มี 132 ศาล ประกอบด้วยผู้พิพากษา 1 คน และผู้พิพากษาศมทบ
2 คน

ปัจจุบันฝรั่งเศสเลิกใช้ระบบสถานพินิจแล้ว เพราะข้อเท็จจริงปรากฏว่า การส่ง
ไปอบรมในสถานพินิจไม่ช่วยให้เด็กและเยาวชนประพฤติตนดีขึ้น ฝรั่งเศสจึงใช้วิธีใหม่โดยให้
เด็กและเยาวชนมารับการศึกษาอบรมในสถาบัน ซึ่งไม่มีสภาพปิดเหมือนสถานพินิจ เด็กและ
เยาวชนสามารถออกไปนอกสถาบันได้ สถาบันนี้อยู่ภายใต้การดูแลของแผนกคดีเด็กและ
เยาวชน⁽¹⁰⁾

2.3.1. ศาลครอบครัวของฝรั่งเศส

ในประเทศฝรั่งเศส คดีครอบครัวอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาล
ชั้นต้นทั่วไป ศาลจังหวัด (Tribunal de grande instance) ซึ่งมีประจำทุกจังหวัด ต่อมา
ได้มีการแยกเป็นแผนกคดีครอบครัวขึ้นโดยเฉพาะ จึงมีลักษณะเป็นศาลครอบครัวชัดเจนขึ้น

แผนกคดีครอบครัวมีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษ และมีอำนาจพิจารณาคดี
เกี่ยวกับการสมรส และเด็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นคดีแพ่ง โดยมุ่งจะช่วยเหลือแก้ปัญหาแก่ครอบครัว
และสมาชิกในครอบครัวที่มีการกรณีพิพาท

ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ในแผนกนี้จะได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษ คดีที่
พิจารณาในแผนกนี้ ส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับการสมรส การขอคำสั่งศาลให้แยกกันอยู่หรือหย่า
ขาดจากกัน การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การใช้อำนาจปกครอง เป็นต้น ส่วนคดีอาญา ก็เป็น
คดีเกี่ยวกับทอดทิ้งครอบครัว การทำทารุณเด็กหรือคู่สมรส ฯลฯ

2.4. ศาลคดีเด็กและเยาวชนในเยอรมัน

ประเทศเยอรมันได้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้น โดยพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2466 และเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีและการคุม
ประพฤติตลอดจนการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ผลดีขึ้น จึงได้มีการตราพระราช-
บัญญัติเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายเดิมขึ้นในปี พ.ศ. 2478 และ พ.ศ. 2496 โดยบัญญัติให้
ศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาการกระทำผิดอาญาของบุคคล ซึ่งในเวลา

ยื่นฟ้องยังเป็นเด็กและเยาวชนอยู่ เด็กตามความหมายในกฎหมาย คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป แต่ยังไม่ถึง 18 ปี บุคคลที่กระทำผิดอาญา ก่อนเมื่ออายุ 13 ปีไม่มีโทษ ส่วนเยาวชน หมายถึงบุคคลที่มีอายุระหว่าง 18 ปี ถึง 21 ปี

ในการพิจารณาของศาล ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่มีทนาย ศาลจะต้องแต่งตั้งให้ และสิทธิของจำเลยที่จะอยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือในการที่จะฟังหรือตั้งคำถามใดๆ นั้น ย่อมเป็นสิทธิของผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กและเยาวชนด้วย การพิจารณาพิพากษาในศาล ให้กระทำโดยไม่เปิดเผย บุคคลที่มีสิทธิเข้าฟังได้ คือ จำเลยและผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้เสียหาย พยานและพนักงาน เจ้าหน้าที่ของศาลเท่านั้น ในระหว่างพิจารณาถ้าจะมีการเบิก ความกล่าวถึงเรื่องที่ไม่เป็นการสมควรที่เด็กจะฟัง ศาลจะให้เด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาก็ได้

ในการพิจารณาคดีนั้น เมื่อปรากฏตามทางพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจริง ศาลย่อมจะพิจารณาคำควรจะใช้วิธีการสำหรับเด็กอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ หรือจะใช้วิธีการลงโทษอาญา ถ้าเป็นโทษจำคุก กฎหมายบัญญัติให้จำคุก ณ เว้นจำเด็กต่างหาก ไม่ให้ปะปนกับนักโทษผู้ใหญ่ และแม้เด็กจะเพิ่งได้รับโทษอาญาก็ตาม ศาลอาจให้รอการลงอาญาไว้ได้มีกำหนด 2 ปี ถึง 5 ปี โดยสั่งให้ผู้กระทำผิดอยู่ภายใต้การควบคุมสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ ศาลคดีเด็กและเยาวชนในเยอรมันมี บริการช่วยเหลืออยู่ 2 ประเภท คือ คณะกรรมการสวัสดิการเด็ก ซึ่งอาศัยเจ้าหน้าที่ฝ่ายสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินงาน รวมทั้งองค์การอาสาสมัครเอกชนและฝ่ายศาลนาเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือ และเคยดำเนินการมาแล้ว ตั้งแต่เริ่มใช้กฎหมายจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2466 โดยทำหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงในทางสังคมเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด และเสนอรายงานต่อศาลตลอดจน ดำเนินการควบคุมเด็กด้วย กับการดำเนินการของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศเยอรมันนี้ เพราะเพิ่งเริ่มจัดตั้งขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้

2.5. ศาลคดีเด็กและเยาวชนอิตาลี

ประเทศอิตาลีได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้นทุกจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลอุทธรณ์ประจำภาค โดยมีผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และที่ปรึกษากฎหมายรวมทั้งพนักงานคุมประพฤติ แพทย์ จิตแพทย์ ครู พนักงานผู้ฝึกอาชีพเด็กและพนักงานสังคมสงเคราะห์ประจำ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งมีโรงเรียนฝึกอาชีพ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนการช่างต่างๆ อยู่ด้วยพร้อมหมดในสถานพินิจ

ศาลคดีเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำภาค 1 นาย เป็นประธาน และมีผู้พิพากษาสมทบอีก 2 นายเป็นองค์คณะ ผู้พิพากษาสมทบคนหนึ่ง ต้องเลือกจากผู้ที่มีความรู้พิเศษในทางอาชญาวิทยา สังคมศาสตร์ และจิตวิทยา อีกคนหนึ่ง เลือกจากราษฎรธรรมดา

ศาลคดีเด็กและเยาวชนอิตาลีมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ถึง 16 ปี และเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่ 16 ปี ถึง 18 ปี

ในการพิจารณา ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดในความผิดเล็กน้อย ศาลใช้วิธีภาคทัณฑ์ปล่อยตัวไปหรืองดการลงโทษโดยส่งไปสถานฝึกและอบรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถานพินิจ มิฉะนั้นก็ให้ส่งตัวไปอยู่ในความดูแลขององค์การสงเคราะห์เด็กก็ได้

ในกรณีความผิดร้ายแรง ถ้าจำเลยเป็นเด็กอายุระหว่าง 12 ปี ถึง 16 ปี ศาลส่งส่งตัวไปไว้ ณ สถานฝึกและอบรม แต่ถ้าเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 16 ปี ถึง 18 ปี ศาลจะส่งตัวไปกักไว้ในทัณฑสถานสำหรับเยาวชน โดยกำหนดโทษ 2 ใน 3 ของผู้ใหญ่ได้

2.6. ศาลคดีเด็กและเยาวชนในประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ศาลคดีเด็กและเยาวชนของสวิตเซอร์แลนด์ มีวิธีปฏิบัติดำเนินการคล้ายคลึงกับศาลคดีเด็กและเยาวชนในประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ

สำหรับรัฐที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส มีพนักงานอัยการดำเนินคดีโดยให้ผู้พิพากษาสอบสวนซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาเป็นประธาน 1 นาย ผู้พิพากษาสมทบที่มีความรู้ทางแพทย์หรือการศึกษา 2 นาย ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นหญิง 1 คน ส่วนในรัฐที่ใช้ภาษาเยอรมันและอิตาลีนั้นใช้ผู้พิพากษานายเดี่ยวมีอำนาจทำการไต่สวนคดีแล้วทำความเห็นเสนอต่อศาล แผนกคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศาลแพ่งว่าควรจัดการแก่เด็กหรือเยาวชนอย่างไร เพื่อจะได้พิจารณาพิพากษาต่อไป

กฎหมายของประเทศสวิตเซอร์แลนด์บัญญัติว่า เด็กอายุ 6 ปีลงมาไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา ผู้ที่มีอายุกว่า 6 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 14 ปี ถือว่าเป็นเด็ก ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไปจนถึง 18 ปี เป็นเยาวชน ส่วนในทางแพ่งถือว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์เป็นผู้เยาว์

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการคุมประพฤตินั้น ประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สวิตเซอร์แลนด์ พ.ศ. 2480 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการคุมประพฤติเด็กไว้โดยเฉพาะ โดยใช้การ

ลงอาญาโดยมีเงื่อนไขเป็นหลักสำคัญ ซึ่งหมายถึงศาลกำหนดโทษแล้วแต่รอการลงโทษไว้และให้มีการควบคุมสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนอยู่เสมอ

อนึ่ง ตามกฎหมายนี้ยังได้บัญญัติให้อำนาจศาลที่จะมีคำสั่งเลื่อนการทำคำพิพากษาไปได้ในกรณีที่เห็นว่า ตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษาเด็ดขาด ศาลจะมีคำสั่งชั่วคราวให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมไว้ยังสถานฝึกและอบรม หรือดำเนินการคุมประพฤติก็ได้ หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงได้ความว่าเด็กนั้นจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแล ศาลก็มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการคุมประพฤติได้ทันที โดยไม่ต้องพิพากษาว่าเด็กมีความผิดแต่อย่างใด

2.7. ศาลคดีเด็กและเยาวชนและศาลครอบครัวของแคนาดา

ในประเทศแคนาดา ได้มีการจัดตั้งศาลคดีเยาวชนและศาลครอบครัว (Juvenile and Family Courts) ขึ้นในบางรัฐ เช่น ออนตาริโอ แต่ศาลเหล่านั้นมีเขตอำนาจอย่างจำกัด ตัวอย่างเช่น ศาลครอบครัวไม่มีอำนาจพิจารณาคดีหย่า แยกกันอยู่ คำอุปการะเลี้ยงดูและการจำหน่ายทรัพย์สิน เขตอำนาจของศาลโดยทั่วไปเป็นเรื่องการอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีภริยา การปกครองและการอุปการะเลี้ยงดูบุตร การกักกันเด็กและคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดทางอาญาของเด็ก แต่ขณะเดียวกันคดีเหล่านี้ก็อยู่ในอำนาจศาลอื่นด้วย การพิจารณาคดีในศาลครอบครัวเป็นไปอย่างไม่มีพิธีรีตอง วิธีพิจารณาเป็นไปอย่างง่าย ๆ แต่ก็มักแตกต่างกันไปในแต่ละศาลและไม่เน้นการพิจารณาแบบคดีมีข้อพิพาท ศาลครอบครัวมีผู้พิพากษาซึ่งได้รับแต่งตั้งในรัฐนั้น ๆ เป็นผู้พิจารณาคดี

2.8. ศาลคดีเด็กและเยาวชนของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย

กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ไม่ใช้ระบบศาลเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน แต่ตั้งเป็นระบบคณะกรรมการสวัสดิการสังคมสำหรับเด็ก ทำหน้าที่คล้ายศาลคดีเด็กและเยาวชน และศาลครอบครัวในประเทศอื่น ๆ

ประเทศนอร์เวย์ได้จัดตั้งระบบคณะกรรมการสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กนี้ขึ้นเป็นประเทศแรก ก่อนที่อเมริกาและอังกฤษจะจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน ระบบคณะกรรมการสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กของนอร์เวย์ได้เผยแพร่ไปยังสวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ไอซ์แลนด์

คณะกรรมการสวัสดิการสังคมสำหรับเด็ก เป็นองค์กรอิสระในระดับท้องถิ่น การตั้งคณะกรรมการจะเลือกจากนักสังคมสงเคราะห์และบุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่ทรงคุณวุฒิ

5 คน ต้องมีทั้งหญิงและชาย คณะกรรมการนี้ไม่มีผู้พิพากษาร่วมด้วย ยกเว้นในกรณีที่มีปัญหา จึงจะขอความช่วยเหลือจากผู้พิพากษา เช่น การแยกเด็กออกจากบิดามารดา เป็นต้น

การดำเนินงานและการพิจารณาของคณะกรรมการนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับ ศาล แต่ใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการ

คณะกรรมการมีสิทธิ และในบางครั้งก็มีหน้าที่ต้องปรึกษาแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยในเรื่องสำคัญๆ

โดยหลักการแล้วงานสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ครอบคลุมถึงเด็กทุกคนที่มี ปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเจ็บป่วย ร่างการพิการ ปรับตัวไม่ดี ที่อยู่อาศัยไม่ถูก สุขลักษณะ หรือบิดามารดาปล่อยปละละเลย อายุความรับผิดชอบในทางอาญายังคงเดิมไม่เกิน 14 ปี แต่ในประเทศอื่น นอกจากนอร์เวย์ ได้กำหนดอายุความรับผิดชอบทางอาญาไว้ไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่ มาสู่คณะกรรมการจะมีอายุไม่เกิน 18 ปี เขาอาจถูกควบคุมตัวจนถึงอายุ 21 ปี คณะกรรมการชุดนี้จะพิจารณาเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดที่อายุไม่เกิน 18 ปี

ตามกฎหมายเก่า ปี ค.ศ. 1896 ผู้กระทำผิดที่มีอายุเกินอายุความรับผิดชอบทาง อาญาแต่ไม่เกิน 18 ปี จะประสบปัญหาการใช้กฎหมายสองระบบ ได้แก่ (ก) ถูกฟ้องต่อศาล หรือ (ข) ถูกส่งตัวไปคณะกรรมการโดยอัยการหรือศาลแล้วแต่กรณี

กฎหมายใหม่ได้ใช้มาตรการป้องกัน (Preventive Measures) เพิ่มขึ้น ก่อนที่จะ แยกเด็กออกจากครอบครัว รัฐจะให้ความช่วยเหลือเด็กนั้นทางด้านเศรษฐกิจ หรือความ ช่วยเหลืออื่นๆ เมื่อมาตรการป้องกันไม่ได้ผล เขาจะถูกส่งตัวไปยังบ้านทดแทน บ้านสำหรับเด็ก โรงเรียนพิเศษ หรือสถานบำบัดแก้ไขอื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น สถานบำบัดทางจิต

2.9. ศาลคดีเด็กและเยาวชนของออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียมีการปกครองเป็นระบบรัฐ แต่ละรัฐมีอำนาจในการ ปกครอง และมีอิสระในการดำเนินการเกี่ยวกับขบวนการยุติธรรมของตนเอง ศาลคดีเด็กและ เยาวชนก็เช่นกัน แต่ละรัฐมีอิสระในการกำหนดเกณฑ์อายุ ลักษณะของศาล และยังเรียกชื่อไม่ เหมือนกันด้วย เช่น รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) เรียกว่า Children Court มี ผู้พิพากษาพิเศษ (Special Magistrate) 1 คน มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กและ เยาวชนกระทำผิด อายุไม่เกิน 18 ปี เว้นแต่คดีอุกฉกรรจ์ จะต้องส่งให้ศาลเขต (District Court) หรือศาลสูง (Supreme Court) พิจารณา

ในรัฐวิกตอเรีย (Victoria) เรียกว่า Juvenile Court มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี ที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด

รัฐ Western Australia มีศาล Family Court มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับครอบครัว รวมทั้งเด็กเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำผิด

ศาลครอบครัว Family Court ของรัฐบาลกลางมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับครอบครัว รวมทั้งคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เช่น คดีหย่าร้าง การปกครองบุตร ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ฯลฯ

ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ศาลจะรับฟังรายงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของผู้เยาว์ด้วย

โดยปกติจะพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาเพียงคนเดียว ส่วนการอุทธรณ์ จะกระทำโดยผู้พิพากษาของศาลครอบครัวเต็มคณะ (Full Court) ผู้พิพากษาของศาลครอบครัวได้รับการแต่งตั้งโดยผู้สำเร็จราชการ

2.10. ศาลคดีเด็กและเยาวชนและศาลครอบครัวของญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นรวมศาลคดีเด็กและเยาวชนและศาลครอบครัวไว้เป็นศาลเดียวกัน เรียกว่า ศาลครอบครัว (Family Court) ซึ่งแบ่งเป็น 2 แผนก คือ

1. แผนกคดีเด็กและเยาวชน มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและกฎหมายว่าด้วยเด็กและเยาวชน

2. แผนกคดีครอบครัว มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับครอบครัวและมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่ง และมีอำนาจใช้วิธีไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างสมาชิกในครอบครัวทุกเรื่อง

เหตุที่แยกเป็น 2 แผนก เพราะ

คดีครอบครัวเป็นคดีระหว่างเอกชน ซึ่งมีฐานะเท่าเทียมกัน มีลักษณะเป็นคดีแพ่งสาขาหนึ่ง

ส่วนคดีเด็กและเยาวชน ส่วนมากเป็นคดีอาญา อีกทั้งเจตนาของศาลคดีเด็กและเยาวชนก็ต่างจากคดีธรรมดา คือ เพื่อคุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่เจริญทางวัยวุฒิและคุณวุฒิ และอ่อนประสบการณ์ การพิจารณาของศาลจึงมุ่งแก้ไข พฤติกรรมเด็กให้ดีขึ้นมากกว่าการลงโทษ

สำหรับคดีแพ่งของเด็กและเยาวชน ศาลก็มุ่งคุ้มครองรักษาผลประโยชน์
เกี่ยวกับทรัพย์สิน และสิทธิของเด็ก

เมื่อกระบวนการพิจารณาแตกต่างกันดังกล่าวจึงได้แยกเป็น 2 แผนก
การยื่นฟ้องให้ศาลครอบครัวพิจารณจะทำอย่างไรไม่เป็นทางการไม่เหมือนศาล
ทั่วไป

การพิจารณาคดีจะพิจารณาโดยไม่เปิดเผย และในการมีคำพิพากษา ศาลจะ
ต้องรับฟังความเห็นของที่ปรึกษา (Councillor) ก่อน การพิจารณาคดีในศาลครอบครัวคู่กรณี
ทุกฝ่ายต้องมาปรากฏต่อหน้าศาลและไม่สนับสนุนให้ใช้ทนายความแทน

ผู้พิพากษาในศาลครอบครัวมีอำนาจใช้ดุลยพินิจได้อย่างกว้างขวางในคดี
เกี่ยวกับครอบครัวและมรดก ข้อพิพาทระหว่างสมาชิกในครอบครัวทุกเรื่องจะต้องใช้วิธีการ
ไกล่เกลี่ย

ข้อพิพาทต้องได้รับการไกล่เกลี่ยโดยคนกลางเป็นคณะกรรมการซึ่งประกอบ
ด้วยผู้พิพากษา 1 คนเป็นประธาน และบุคคลที่ศาลครอบครัวแต่งตั้ง อีก 2-3 คน ก่อนการ
พิจารณา ศาลอาจจะสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสอบสวนเบื้องต้นก่อนก็ได้

ผู้พิพากษาทั้งแผนกคดีเด็กและเยาวชนและแผนกครอบครัวจะแต่งตั้งโดย
คัดเลือกผู้พิพากษาที่เป็นผู้สนใจเกี่ยวกับเด็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กและเรื่อง
ครอบครัวเป็นอย่างดี โดยคณะกรรมการจะคัดเลือกจากรายชื่อผู้พิพากษาที่ศาลสูงเสนอมาแล้ว
แต่งตั้งให้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว โดยให้อยู่ในตำแหน่ง
หน้าที่ 10 ปี

ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ไกล่เกลี่ย ศาลครอบครัวจะเลือกจากประชาชนที่มี
ความรู้เกี่ยวกับเด็กและครอบครัว มีความประพฤติดี มีชื่อเสียงดี

2.11. ศาลคดีเด็กและเยาวชนและศาลครอบครัวของเกาหลี

ประเทศเกาหลีมีระบบพิจารณาคดีเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวคล้ายคลึง
กับประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ มีศาลครอบครัว (Family Court) ทำหน้าที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับเด็ก
และครอบครัว

วิธีพิจารณามีทั้งการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการพิจารณาพิพากษาคดีบาง
ประเภท เช่น การขอให้สั่งให้การสมรสเป็นโมฆะ การขอให้สั่งให้สามีภรรยาอยู่ร่วมกัน และ

อุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน การขอให้สิ่งว่าเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ฯลฯ จะต้องร้องขอให้ศาลครอบครัวไกล่เกลี่ยก่อน

การไกล่เกลี่ยกระทำโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลครอบครัว 1 นาย เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย 2 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ประธานศาลครอบครัวได้แต่งตั้งเอาไว้ จากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ซึ่งคู่กรณีตกลงเลือกให้ทำหน้าที่กรรมการไกล่เกลี่ย

คู่กรณีต้องเสียค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการไกล่เกลี่ยตามข้อบังคับของศาลสูงสุด

ในการพิจารณาไกล่เกลี่ยคู่กรณีและบุคคลที่มีส่วนได้เสียที่ได้รับหมายเรียกต้องไปปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการในวันพิจารณาด้วย ในกรณีพิเศษประธานคณะกรรมการไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวมีผู้แทนมาชี้แจงแทน หรือมาให้ความช่วยเหลือด้วยก็ได้ตามที่เห็นสมควร

วิธีการพิจารณา จะถือความเห็นเสียงข้างมากและถือเป็นความลับ

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาไกล่เกลี่ยแล้วหากคู่กรณียังไม่สามารถตกลงยินยอมกันในขั้นนี้ คดีจะนำไปสู่การพิจารณาของศาลครอบครัว

คดีบางประเภทต้องห้ามมิให้เสนอให้คณะกรรมการไกล่เกลี่ยพิจารณา ได้แก่ การพิพากษาว่าเป็นบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ การเพิกถอนความเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ การให้ความยินยอมในการเปลี่ยนแปลงสัญญาเกี่ยวกับการจัดทรัพย์สินระหว่างสามี ภรรยา การสั่งว่าการสมรสเป็นโมฆะ การสั่งว่าการหย่าเป็นโมฆะ ฯลฯ เป็นต้น คดีเหล่านี้ให้เสนอต่อศาลครอบครัวพิจารณาโดยตรง

ในการพิจารณาของศาล ศาลอาจทำการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีตกลงกันในข้อพิพาทได้ไม่ว่าในขั้นตอนใดของการพิจารณา และคำพิพากษาของศาลครอบครัวอาจอุทธรณ์ต่อไป ยังศาลอุทธรณ์ และศาลสูงสุด นอกจากทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวแล้ว ศาลครอบครัวยังทำหน้าที่รับเงินที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาต้องชำระเพื่อชำระให้แก่ผู้มีสิทธิต่อไป และการส่งเงินไว้ที่ศาลครอบครัว ถือว่าเป็นการชำระหนี้แล้ว

3. วิเคราะห์ศาลคดีเด็กและเยาวชนนานาชาติ⁽¹¹⁾

ปัจจุบันประเทศที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งใช้ระบบศาลคดีเด็กและเยาวชนนั้นได้มีการพัฒนาให้มีการแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่โดยเด็ดขาด โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางสงเคราะห์เยียวยาแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดมากกว่าที่จะมุ่งลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนที่เหล่านั้น โดยให้ศาลดำเนินการพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างหากออกไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถานซึ่งเป็นที่คุมขังอาชญากรผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเด็กยังห้อยหน้าต่อสติปัญญาและความรู้สึกผิดชอบ เนื่องจากยังเยาว์วัย และอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงอบรมบ่มนิสัยให้กลับตนเป็นคนดีได้ไม่ยาก ยิ่งกว่านั้นนานาชาติที่เจริญแล้วยังเห็นกันว่าถ้าให้ใช้วิธีการของกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่มาใช้กับเด็กและเยาวชนแล้วจะบังเกิดผลเสียแก่เด็กและเยาวชนมากกว่าเป็นผลดี เพราะจะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความเคียดแค้นชิงชังกับสิ่งที่ทารุณโหดร้ายต่างๆ เป็นการเพิ่มนิสัยกักขฬะ ชั่วช้าทารุณให้แก่เด็กและเยาวชนที่ต้องโทษเหล่านั้นยิ่งขึ้น ทั้งยังก่อให้เกิดเป็นปมด้อยติดตัวเด็กและเยาวชนตลอดไปด้วย และถ้าจะมองอีกแง่หนึ่งแล้ว การที่เด็กหรือเยาวชนกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดนั้น ประเทศชาติก็มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบอยู่ด้วย เพราะรัฐบาลทุกประเทศควรจะได้ช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของชาติมาแต่ต้น เพื่อมิให้เด็กหรือเยาวชนมีโอกาสกระทำผิด ผู้ใหญ่เองก็ควรมีส่วนได้รับการตำหนิเพราะทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้เด็กเห็น และจดจำไปเป็นตัวอย่างในการกระทำผิด ฉะนั้นในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เด็กและเยาวชนถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิด กฎหมายนานาชาติจึงได้บัญญัติไว้ให้ศาลไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาอย่างเคร่งครัด และเมื่อศาลได้พิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาจริงตามฟ้อง ศาลก็มุ่งไปในทางช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เด็กหรือเยาวชนที่หลงผิดเหล่านั้นกลับตนเป็นคนดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้มากกว่าที่จะมุ่งลงโทษ โดยถ้าเห็นว่าเป็นความผิดเล็กน้อยก็มักจะว่ากล่าวตักเตือน หรือให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ประกัน ทัณฑ์บน หรือมิฉะนั้นก็ใช้วิธีปล่อยตัวโดยกำหนดวางเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ ถ้าเป็นความผิดที่ค่อนข้างร้ายแรงหรือออกจกรรจ์ ศาลคดีเด็กและเยาวชนก็จะใช้มาตรการส่งเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมดูแลในสถานฝึกและอบรม หรือสถานกักและอบรม เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เด็กสำนึกและกลับตนเป็นคนดี โดยจัดให้ได้รับการฝึกอบรมทั้งด้านการศึกษาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนงานการอบรมในด้านจิตใจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กและเยาวชนเสียใหม่ เพื่อว่า

เมื่อเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วต่อไปก็จะไปเป็นกำลังของประเทศชาติต่อไป สำหรับประเทศไทยที่มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้นก็มีวัตถุประสงค์และอุดมคติอย่างเดียวกัน

มีข้อสังเกตว่า ศาลคดีเด็กและเยาวชนนานาชาติ ประเทศ ในคดีซึ่งศาลพิพากษาให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนที่ทำผิดไปฝึกและอบรมนั้น มักจะมีองค์การสาธารณกุศลหรือเอกชนมาขอรับเด็กและเยาวชนที่ทำผิดไปสงเคราะห์และอุปการะเลี้ยงดูและให้การอบรมศึกษาอยู่เป็นประจำ แต่ในประเทศไทยเรายังไม่ปรากฏว่ามีองค์การสาธารณกุศลใดมาขอรับเด็กหรือเยาวชนไปอุปการะเลี้ยงดู และให้การศึกษอบรม ฉะนั้นจึงน่าคิดว่าสภาสังคมสงเคราะห์หรือองค์การสาธารณกุศลต่างๆ คหบดี ข้าราชการ หรือครูบาอาจารย์ที่ออกจากราชการไปแล้ว และสนใจในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนควรจะได้จัดตั้งโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรมเด็กขึ้นบ้าง ซึ่งจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก และตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ของไทย ก็ได้มีบทบัญญัติสนับสนุนให้องค์การสาธารณกุศลและเอกชนจัดทำขึ้นได้อยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือประเทศชาติและเป็นการสร้างเด็กและเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี และเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคตได้อย่างหนึ่ง